

WSTĘP

Niniejsze opracowanie, będące kolejnym tomem przygotowanym w Zakładzie Socjologii Ogólnej Instytutu Socjologii Uniwersytetu Łódzkiego w ramach serii "Folia sociologica", skoncentrowane jest w całości na prezentacji wyników studiów i badań empirycznych przeprowadzonych w Zakładzie w latach osiemdziesiątych, dotyczących młodej generacji. Zainteresowanie "młodymi dorosłymi" pojawiło się wśród pracowników Zakładu pod koniec lat siedemdziesiątych, kiedy podjęte zostały badania nad aktywnością społeczną młodych pracowników oraz losami zawodowymi i życiowymi studentów, którzy przerwali naukę na uniwersytecie. Poczynając od lat osiemdziesiątych młode pokolenie stało się dominującym przedmiotem badań Zakładu Socjologii Ogólnej. Przeorientowanie zainteresowań badawczych na młodzież dokonało się żywiłowo i nastąpiło w rezultacie następujących okoliczności: po pierwsze dlatego, że wydarzenia mające miejsce w latach 1980-1981 wskazywały na szczególną rolę młodej generacji w ich genezie i przebiegu; po drugie - ponieważ wydarzenia te wydawały się wywierać szczególny wpływ na świadomość i losy młodzieży, po trzecie - dlatego, że w sytuacji braku pieniędzy na badania w pierwszej połowie lat osiemdziesiątych młodzież studencka była najbardziej dostępna jako przedmiot badań.

Dziwionej aktywności badawczej nie towarzyszyła jeszcze wtedy, pogłębiona refleksja teoretyczna. Chodziło w pierwszym rzędzie o chwytnie życie na gorąco, o rejestrowanie tego, co dzieje się ze świadomością młodych roczników "tu i teraz". Już w czerwcu i wrześniu 1981 r. przeprowadzone zostały badania dotyczące uczestnictwa młodych pracowników w działających wówczas organizacjach społecznych. W tym samym roku, nieomal bezpośrednio po zakończe-

niu strajku studenckiego w Uniwersytecie Łódzkim, przeprowadzono sondaż dotyczący poglądów politycznych i światopoglądowych studentów. Sondaże takie stały się trwałym elementem działalności badawczej Zakładu; są powtarzane co roku. Ostatni z nich miał miejsce w październiku 1990 r. W roku 1983 przedmiotem zainteresowania stały się wzory zachowań przedmażeńskich młodzieży wielkowiejskiej, a w roku 1984 - poglądy polityczne aktywistów Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej. Rok później - w związku z trudnościami jakie pojawiły się w oświacie - przeprowadzone zostały badania wśród nauczycielstwa łódzkiego, ze szczególnym uwzględnieniem nauczycieli młodych.

Przedstawiony tu rejestr badań wskazuje, że podjęto starania objęcia możliwie licznych pól aktywności życiowej młodej generacji, od uczestnictwa w publicznych sferach życia do spraw najbardziej intymnych. U podstaw takiego postępowania leżało przekonanie, że młoda, wchodząca w dorosłe życie w latach osiemdziesiątych generacja Polaków różni się od poprzednich, zarówno gdy chodzi o zachowania i poglądy polityczne, jak i o zachowania i poglądy dotyczące życia prywatnego.

Dążenie do zaprezentowania wielostronnego obrazu młodej generacji określało także wybór poszczególnych artykułów do niniejszego tomu. Zamieszczamy w nim dziewięć opracowań, w których podejmowane są różne aspekty zachowań i postaw młodej generacji. Artykuły: W. Warzywody-Kruszyńskiej, E. Rokickiej i J. Grotowskiej-Leder jednoznacznie mają na uwadze "publiczną" egzystencję młodych roczników, artykuły: W. Wojciechowskiej-Miszalskiej, E. Lewandowskiego i J. Krzyszkowskiego - jednoznacznie "prywatną", natomiast teksty Z. Kawki oraz A. Golczyńskiej prezentują postawy i poglądy młodych przedstawicieli dwóch szczególnie ważnych grup zawodowych - nauczycieli i lekarzy - wobec kwestii, które są dla tych kategorii zawodowych znaczące i wpływają na samo wykonywanie zawodu.

Artykuły, z wyjątkiem jednego, opracowane zostały na podstawie sondaży i badań przeprowadzonych wśród młodych łódzian. Niniejszy tom przedstawia zatem przybliżony obraz kondycji społecznej młodej części populacji łódzkiej. Przybliżony, ponieważ badania nie były prowadzone na reprezentacyjnej próbie młodzieży. Choć uzyskane wyniki nie mogą być bez zastrzeżeń uogólniane, to

niewątpliwy walor tego studium stanowi fakt, że uwzględnione w nim zostały wszystkie elementy składowe młodzieży wielkomejskiej: uczniowie, studenci i młodzi pracownicy.

Przyspieszenie tempa przemian politycznych i społecznych, jakie obserwujemy od końca 1988 r., nakazuje zadać pytanie, czy i w jakim zakresie przedstawiane tu wyniki zachowają nadal aktualność. Bez odpowiednich badań porównawczych precyzyjna odpowiedź na to pytanie nie jest możliwa. Jednakże nawet gdyby w najbliższym czasie nastąpiła diametralna zmiana poglądów i postaw młodej generacji (co jest mało prawdopodobne), to i tak publikacja ta nie utraciłaby swoich walorów. Stanowi ona swoistą dokumentację pewnego wycinka rzeczywistości społecznej w określonym momencie czasowym.

Wielisława Warzywoda-Kruszyńska